

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Theologica, Ad Mentem S. P. Avgvstini, De
Radice Intolerabilivm, scandalosarum, & in praxi
perniciosarum propositionum, à summis Pontificibus
Alexandro VII, & Innocentio XI. damnatarum**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, 1679

De Probabilistis antiquis & recentioribus agitur

urn:nbn:de:hbz:466:1-38917

ut loco positivi ei correspondeat malum sive periculum peccati aut erroris.

Notandum 6. Dubium esse motum intellectus veritatem inquirentis, & ob defectum motivorum, vel in concursu opinionum contradictoriarum ob æqualitatem motivorum pro utraque parte, suspensi. Si desint motiva, dicitur dubium negativum: si æqualia sint, positivum. Solet etiam dividi dubium in dubium Juris, quando dubitatur de legis existentia, sensu aut extensione, & in dubium facti, quando dubitatur de aliquo facto, & utrumque subdividi in speculativum & practicum. Illud dicitur, quando dubitatur de aliquo in genere an sit licitum. Hoc, quando dubitatur hic & nunc in particulari operabili.

His notatis, sensus quæstionis supra positæ est hic: An, dum homo deliberat, quid sit hic & nunc agendum aut omittendum, & omnibus consideratis veritas dependet ex una propositionum oppositarum, taliter deliberanti occurrentium, & illa, quæ nititur graviore auctoritate & pondere rationum, stat pro lege, sive asserit, non esse licitum, & opposita minore auctoritate, & minus gravibus rationibus nixa asserit, licere; an, inquam, tunc possit homo licite & tuto eligere hanc, eamque sequi, relicta illâ. Id posse asserunt Recentiores Probabilistæ. Dico *Recentiores*: Quia Probabilistarum aliqui sunt antiqui, aliqui Recentiores. Antiqui fuerunt Ethnici, divisi in duas sectas. Aliqui enim admiserunt inter

rationes probabiles sive verisimiles aliquam inæ-
 qualitatem, defectum, & excessum, tales fuerunt
 Academici, qui docebant, non posse inveniri Ve-
 ritatem, & hinc viro sapienti in omnibus rebus
 dubiis suspendendam esse iudicium, & acquiescen-
 dum in probabilitate. Academicis, inquit S. Au-
 gustinus lib. 2. cont. Academicos c. 5. placuit, nec
 homini scientiam posse contingere --- & tamen homi-
 nem posse esse sapientem sapientisque totum munus in
 conquisitione veri explicari, ex quo confici, ut nulli
 etiam rei sapiens assentiatur. Erret enim necesse est
 (quod sapienti nefas est) si assentiatur rebus incertis.
 Et omnia incerta esse non dicebant solum, verum etiam
 copiosissimis rationibus affirmabant --- Hinc eis in-
 vidia magna conflatæ est: videbatur enim consequens,
 ut nihil ageret, qui nihil approbaret. --- Hinc
 illi inducto quodam probabili, quod etiam verosimile
 nominabant, nullo modo cessare sapientem ab officiis
 asserebant, cum haberet, quid sequeretur. Veritas
 autem, sive propter naturæ tenebras quasdam, sive
 propter similitudinem rerum, vel obruta, vel confusa
 latitaret. Huic sectæ adhæsit Cicero; de quo
 S. Augustinus lib. 3. contra Acad. c. 15. dicit;
 Clamat Cicero, se ipsum magnum esse opinatorem.
 Altera secta fuit Scepticorum, & Pyrroniano-
 rum, qui inter rationes probabiles non distin-
 guebant, neque ullum excessum aut defectum
 admittebant, sed volebant esse æquales, & adia-
 phoras.

Opina-

Opinatores sive Probabilistæ Recentiores sunt Viri Catholici & Docti ; hoc potissimum sæculo exorti, & multiplicati, non ex uno statu hominum, sed ex diverso, id est ex statu Ecclesiastico, & diversorum Religiosorum Ordinum familiis, ut probat Nicolaus du Bois, sacrarum literarum in Universitate Lovaniensi Regius Professor, in Tractatu ad Propositiones ab Alexandro VII. damnatas, & merito reprehendit eos, qui, si quid exorbitans in uno vel altero scriptore alicujus familiæ legerint, velint esse communem illius familiæ doctrinam, cum non magis id sequatur, quam, quod sit doctrina alicujus Universitatis, si aliquis illius Doctor eam docuerit. Merito etiam hac de causâ arguitur a quodam Recentiore P. Georgius Rhodius Societatis Jesu scriptor, eò quod disp. 2. de actib. human. quæst. 2. sect. 3. asseruerit, sententiam suam de Turò eligendâ opinione minus probabili in concursu probabilioris & tutioris, esse doctrinam Theologorum Societatis, contrarium enim patet ex Epistolâ secundâ §. 4. Patris Mutii Vitelleschi, Prudentissimi Societatis Generalis contenta in libro Antvverpiæ impresso Anno 1635. pag. 432. ut testatur Vir eruditissimus Stephanus Gradus Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus in disputatione de opinione probabili, cum P. Honorato Fabri, Anno præterito Romæ impressa, cap. 5. Monuit enim ibi Pater Generalis suos his verbis : *Qui docent, scribuntvè, minimè hac regulâ & normâ in delectu opinionum utantur.* TUERI QUIS PO-

-SIBO

D 5

TEST :

TEST : PROBABILIS EST : AUCTORE NON CARET : VERUM AD EAS SENTENTIAS ACCEDANT , QUÆ GRAVIORUM MAJORISQUE NOMINIS DOCTORUM SUFFRAGIIS SUNT FREQUENTATÆ , QUÆ BONIS MORIBUS CONDUCCUNT MAGIS , QUÆ DENIQUE PIETATEM ALERE , ET PRODESSE POSSUNT , NON VASTARE , NON PERDERE. Quoniam verò Constitutiones , Decreta , regulas probè callent de sancto Thomâ sequendo , de non promovendis ad Cathedras , aut etiam removendis , qui ejusdem doctrinam parvis facere , aut cordi non habere præ se ferunt , præsertim , si NOVITATUM AMANTES deprehendantur , qui nullâ ratione sunt ferendi. Reliquum mihi præterea nihil est , nisi , ut hæc ipsa serventur , &c. Et ibidem ait : A sententiis nonnullorum in Societate , in rebus præsertim ad mores spectantibus plus nimio liberis , non modo periculum esse , ne ipsam evertant , sed ne Ecclesia etiam Dei insignia afferant detrimenta. Cujus monitionis videtur fuisse memor P. Hieronymus Placentia Ejusdem Societatis in Academiâ Parmensi Theologiæ Professor , qui in censurâ libri Patris Mercori Ordinis S. Dominici & acerrimi vagæ probabilitatis Impugnatoris ait : Sentiet Christiana Ecclesia plurimum se lucubrationibus hisce debere , quod dum ex lege opinandi licentiam multiplici solidarum rationum vallo coercent , avitæ morum integritati aureas moliuntur compedes in protectionem fortitudinis , & bases virtutis &c.

Respon-

Respondeo & dico : Secundum S. Augustinum, in concursu opinionum contrariarum, non est licitum sequi minus probabilem, relictâ probabiliore & tutiore, sive favente legi Dei naturali & positivæ sufficienter propositæ.

Probaturs primò : Quia in primis taliter operans, juxta opinionem minus probabilem & stantem contra legem, non excusatur per ignorantiam invincibilem ; quia talis ignorantia Juris naturalis & positivi divini sufficienter promulgati non datur secundum S. Doctorem, ut constat ex §. præced. ergo &c.

Probaturs secundò : Quia si ille, qui in concursu opinionis probabilis, & probabilioris atque tutioris eligit minus probabilem, non peccet, ideo est, quia cum agit quisque, quod ei videtur probabile, non peccat ; sed hoc est contra S. Augustinum, ergo &c. Major est doctrina Opinatorum sive Probabilistarum tam Recentiorum, quam Antiquorum, quorum, testante S. Augustino lib. 3. cont. Acad. c. 16. hoc fuit axioma : *Cum agit quisque, quod ei videtur probabile, nec peccat nec errat.* Minor probatur ex dictis S. Augustini ibidem, sic enim discurret : *Id igitur audiens adolescens, id est memoratum axioma, insidiabitur pudicitie uxoris alienæ : Tete consulo M. Tulli, de adolescentium moribus, vitaque tractamus, cui educandæ atque instituendæ omnes illæ literæ tuæ vigilaverunt. Quid aliud dicturus es, quam non tibi esse probabile, ut id faciat adolescens ? At illi probabile est ----- adulterabit igitur ille juvenis conjugem alienam.*